

WERELD-STEEG

Een straat! Zoo'n simpel woord, doch zoo merkwaardig levend voor ons menschen. Zij kan ons zoo vertrouwd zijn. Van onze kinderjaren af zijn wij er bijna dagelijks doorheengegaan, wij kennen haar stemmingen in alle verscheidenheid, zij heeft ons juichend ontvangen, vol vroolijkheid omringd, zij heeft ons al haar vijandschap getoond, zij liet niets aan ons ongemerkt voorbijgaan. Wij zagen haar wisselvallige facetten, wij waren één met haar. De straat. Onze straat.

Maar welk een ontzagwekkende verscheidenheid van straten is er ten slotte. De breede, geasfalteerde, met zware boomen, waar het ruim ademen is, waar het leven naar ons uitstraalt met een gemak, dat wij wonderwel snel accepteren. De hobbelige, vol gaten en deuken, de steeg, het slop, waar evengoed leven is, maar hoe verschillend, vol strijd, vol eindeloze donkerte, met nooit één lichtpunt in het verschiet.

Dan de straat zoo typisch zonder karakter, die niet verbonden is aan een stad of dorp, maar koud is in haar leegheid. Maar ook de straat welker naam alleen al een wereldvermaardheid bezit: Downingstreet, Quai d'Orsay, Wilhelmstrasse.

Zulk een straat, die iets beteekent nu, is ook de „Böttcherstrasse" in Bremen, een straat, die toebehoort aan een geschapen is door één man: Ludwig Roselius.

Een naam hier in Holland vrijwel onbekend, in Duitsland daarentegen beroemd. Hij was het die het werkelijk wereldvermaarde Hag-procédé heeft uitgevonden. Als jong

koopman in Bremen woonachtig, volvoerde hij zijn plan: coffeine uit de koffie te halen zonder dat er aan den smaak en de aangename eigenschappen afbreuk werd gedaan.

Met een deel van het fortuin, dat hij daarmee verdiende, gaf hij aan een langgekoesterde idee vorm. Hij schiep een straat, die eenig is op de wereld, die moest toeroepen aan zijn landgenooten: Duitschers, bezin je op jezelf. Verwezenlijkt moest worden een bouwstijl, waarin zich de geestelijke erfenis van vroegere generaties verbond met de scheppende kracht van heden.

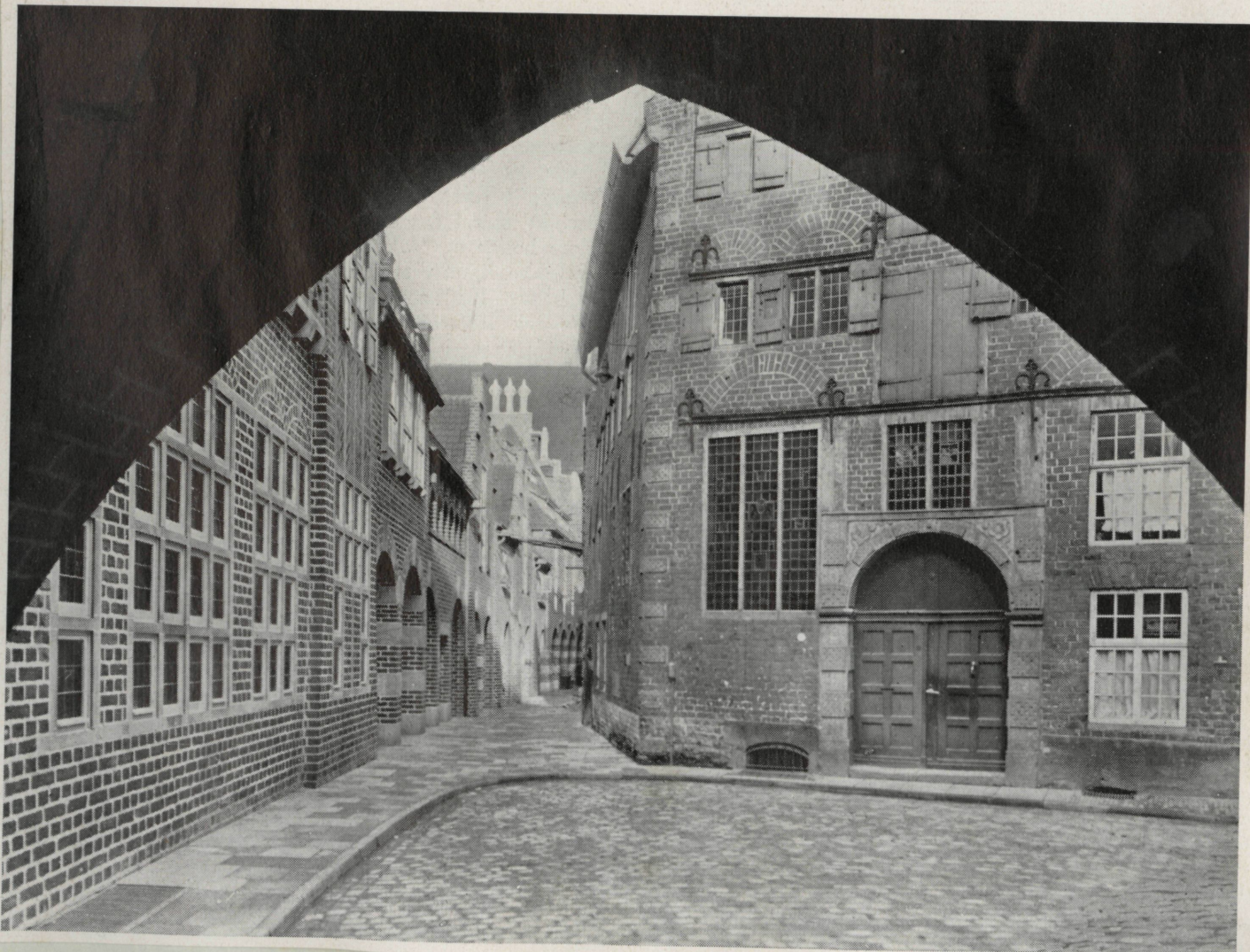
Hij slaagde hierin met behulp van drie architecten en gedurende de jaren 1926—1931 werd de oude straat der kuipers weer opgebouwd.

En wanneer wij er nu doorheen loopen, in den schemer, de lichten nauw ontstoken, dan heerscht er een atmosfeer, die ons stil doet zijn, die ons omhult en ons van schoonheid vertelt, schoonheid door menschenhanden gewrocht, eeuwen geleden, kunstwerken die heden ten dage het levenslicht aanschouwen.

Merkwaardig van bouw, merkwaardig van conceptie is deze straat.

Zij verzamelt in zich een verscheidenheid van kunstvormen, die wonderlijk aandoet: voorbeelden van oude en moderne architectuur, van schilderkunst en kunstnijverheid, beeld-

De Böttcherstrasse te Bremen. De foto werd genomen van het Atlantishuis uit kijkend op de straat. Rechts op den voorgrond 't Roseliushuis

houwwerken uit alle tijden. Wij vinden er werkplaatsen, waar de zilversmid, de pottenbakker, de meubelmaker, voor een ieder zichtbaar hun arbeid verrichten. Wij komen langs een raam waaruit zachte muziek ons oor treft, wij treden een leeszaal binnen met meer dan 5500 boeken over voorhistorische onderwerpen, wij ondergaan de gezelligheid van een clublokaal, een herdenkingshal voor Robinson Crusoe (die toch een jongen uit Bremen was) ver- toont zich aan onze oogen. Waar wij onze schreden ook richten, elk detail is verzorgd, uit elk onderdeel spreekt de kunstenaar, die vol liefde met meesterhand zijn werk heeft verricht.

Welken aard de mensch ook mag hebben, toch zal hij hier iets vinden, dat hem boeit, welks invloed hij ondergaat. Een oogenblik staan wij stil voor ons uit te kijken, tot een klokkenspel ons weer op straat lokt.

Bijzonder valt ons een, over de geheele hoogte van een gebouw aangebracht, houten beeldhouwwerk op.

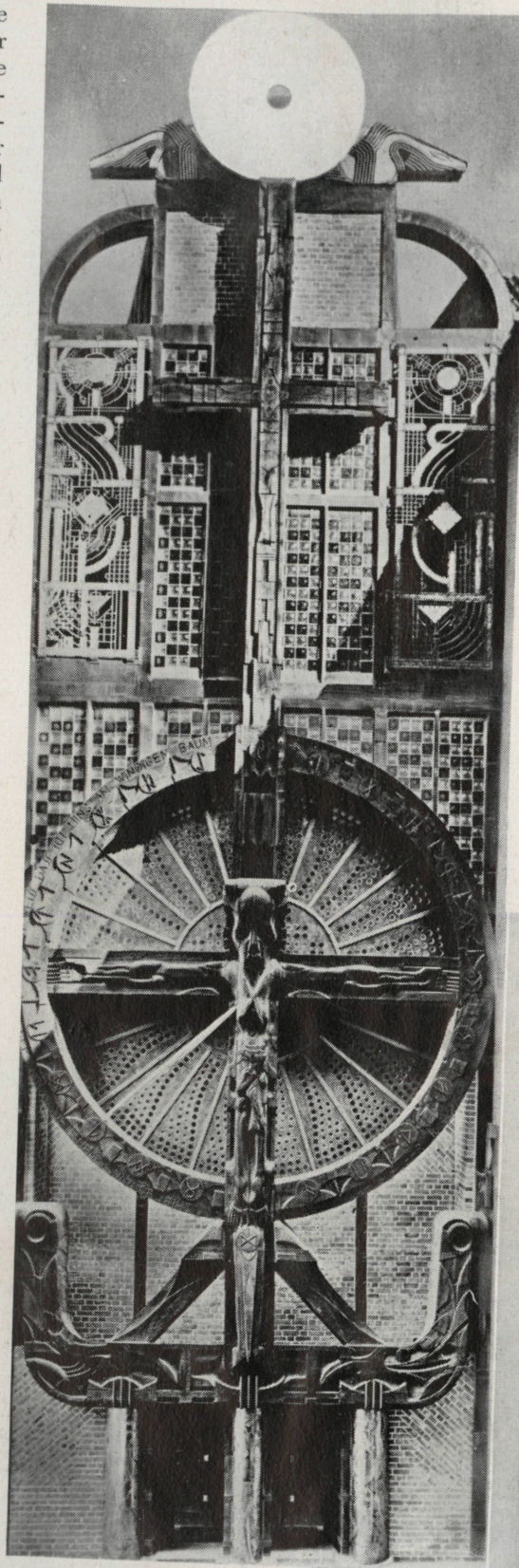
Het stelt den „levensboom" voor. Ontspruitend uit 3 wortels is hij het zinnebeeld van de menschelijke zelfopoffering, het ondergeschikt zijn van den enkeling aan de Idee.

De gekruisigde figuur in het jaarrad is de Odin, van wien de

sage vertelt, dat hij bij de jaarwisseling zijn leven gaf om hierdoor aan het nieuwe jaar het leven te schenken, terwijl hij door dit offer ook voor zichzelf weer het leven verkreeg. Het bovenstuk van dit diep symbolische kunstwerk wordt bekroond door een zonnescijf.

Prachtig is de inscriptie op het jaarrad, ontleend aan de Edda (de twee verzamelingen van goden- en heldensagen der Scandinaviërs) met de slotwoorden „Ich selber mir selbst."

Een oud Noord-Duitsch huis trekt onze aandacht. Het is het „Roseliushaus", een typische patriciërs woning, tevens een der oudste in Bremen, die in de eerste helft der 14de eeuw

gebouwd werd en nu als museum dienst doet. Speciaal voor ons Hollanders merkwaardige stukken treffen wij er aan.

Er is trouwens veel in de Böttcherstrasse te vinden, dat ons vertrouwd is. De gevels van de huizen, een keuken in het Hag-huis waar de wanden met Delftsche tegels zijn bekleed, in dat alles vinden wij kunststromingen terug, zooals wij die ook in ons land gekend hebben. Wij ondergaan de bekoring van deze straat, die ons iets te zeggen heeft, iets wat samen te vatten is in de in steen gebeitelde woorden door Roselius aangebracht op den dag der voltooiing van zijn denkbeeld, hieronder vrij vertaald weergegeven:

Nu is er een straat in Bremen en zegt:
Gij menschen, volgt toch het voorbeeld der vaderen.
Klein beginnen, het werk volmaken.
Zoo vindt gij menschen, de kunst der meesters
het doodelijk verstarde, tot nieuw leven wekken.
Zoo leest gij menschen uw vaderlands gebeuren
en leert in de toekomst de dwaasheid verbannen.
Zoo zoekt gij menschen, de waarheid te vinden
die een, der aarde ontrukte, eens zag.
Nu is er een straat in Bremen en zegt:
Heden sta ik, eens val ik
tijdelijk — als niets, oneindig — als alles.

W. G. B.

Links: Aan den gevel van 't Atlantishuis is een z.g. levensboom aangebracht. Onder: Het Roseliushuis in de Böttcherstrasse

